

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 18CbZm/40/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115228548
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Tomáš Novák
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2016:8115228548.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov samosudcom JUDr. Tomášom Novákom v právnej veci žalobcu: POHOTOVOŠŤ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava I, IČO: 35 807 598, právne zastúpený advokátskou kanceláriou Advocate, s.r.o. so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava I, IČO: 36 865 141, proti žalovanej: H. Č., C.. XX.X.XXXX, D. S. I. XXX/XX, B., právne zastúpená JUDr. Jaroslavou Oravcovou, advokátkou so sídlom vo Vranove nad Topľou, Dobrianskeho 1651, o vydanie zmenkového platobného rozkazu na 706,73,- Eur s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Žalobu **z a m i e t a**.

Žalobca je povinný nahradiť žalovanej trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 234,46 eur na účet právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Žalobca podal dňa 17.9.2015 na súde návrh, ktorým sa domáhal voči žalovanej vydania zmenkového platobného rozkazu, ktorým súd uloží žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu vo výške 706,73 eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 416,73 eur od 26.1.2012 do 12.3.2012, čo činí 82,42 eur, a zo sumy 706,73 eur od 13.3.2012 do zaplataenia. Ďalej zákonný úrok vo výške 6 % zo sumy 706,73 eur od 13.3.2012 do zaplataenia, trovy rozhodcovského konania vo výške 260,05 eur a trovy konania vo výške 113,81 eur.

Svoj návrh odôvodnil tým, že so žalovanou zatvoril dňa 24.5.2010 zmluvu o úvere č. 803100886, na základe ktorej poskytol žalovanej úver vo výške 400,- eur, ktorý sa žalovaná zaviazala vrátiť spolu s príslušným poplatkom 356,- eur za podmienok dohodnutých v zmluve o úvere a to v 12 mesačných splátkach po 63,- eur, počnúc dňom 25.6.2010. V zmysle Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou Zmluvy o úvere sa žalobca a žalovaný dohodli, že tretina poplatku predstavuje dohodnutý úrok a dve tretiny poplatku predstavujú náklady na vypracovanie a uzatvorenie Zmluvy o úvere spolu so všetkou administratívou s tým spojenou. Žalovaný zabezpečil záväzkový vzťah zo zmluvy o úvere č. 803100886 vlastnou zmenkou vystavenou dňa 24.5.2010. V bode 14 VPPÚ bola uzatvorená dohoda o vyplnení zmenky. Vzhľadom na skutočnosť že žalovaný si neplnil svoje povinnosti a neuhradil riadne a včas po sebe štyri idúce splátky stal sa celý dlh splatným naraz. Vzhľadom na neúspešné mimosúdne vyriešenie sporu preto žalobca postúpil vec advokátskej kancelárii, ktorá pristúpila k vyplneniu zmenky v zmysle Dohody o vyplnení zmenky na sumu 762,27 eur s dátumom začiatku úročenia 30.9.2010 a táto bola žalovanému predložená na zaplataenie dňa 22.11.2010, ktorú však žalovaný nezaplatil. Žalobca podal dňa 25.3.2012 návrh na začatie rozhodcovského konania, ktoré bolo zastavené na základe ust. § 73 ods. 6 zákona č. 355/2014 Z.z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Žalovaný ku dňu podania žaloby uhradil iba 331,- eur.

Písomným podaním doručeným súdu 8.3.2016 žalovaná potvrdila uzatvorenie hore uvedenej Zmluvy o úvere ako aj vystavenie zmenky rovnakého dňa 24.5.2010. Uplatnený nárok v celom rozsahu neuznáva a poukazuje na ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka na ochranu spotrebiteľa, na zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, zákon Zmenkový a šekový a smernicu 93/13/EHS. Uvedený vzťah považuje za spotrebiteľský, nakoľko poskytovanie úverov je predmetom podnikateľskej činnosti žalobcu a pri uzatváraní zmluvy mala postavenie spotrebiteľa. Žiada aby súd ex offio preskúmal prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade že sú neprijateľné, aby jej ako spotrebiteľovi bola zabezpečená účinná ochrana. Za neprijateľnú zmluvnú podmienku považuje dohodu o vyplnení zmenky, ktorá je v jej neprospech, nakoľko zmenková suma výrazne presahuje hodnotu poskytnutého úveru a podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka je neplatná. Taktiež nemala na výber zmenku odmietnuť, nakoľko bola súčasťou zmluvy o úvere. Uvedenú zmenku považuje za neplatnú a navrhuje, aby súd žalobu zamietol.

Elektronickým podaním doručeným súdu dňa 13.4.2016 zaslala žalovaná ďalšie vyjadrenie prostredníctvom svojej právnej zástupkyne, v ktorom uviedla v podstate totožné tvrdenia ako v podaní z 8.3.2016. Poukázala navyše na viaceré súdne rozhodnutia v obdobných veciach na základe ktorých vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa aj v prípade uplatneného práva zo zmenky. Ďalej trvala na neplatnosti samotnej zmenky, ktorá je v rozpore so zákonom. Žalobca v tomto konaní uplatňuje právo z neplatnej zmenky a preto navrhuje súdu aby žalobu zamietol a priznal žalovanej náhradu trov konania.

Na rozhodnutie o podanom návrhu súd nariadil pojednávanie na deň 10.5.2016.

Na pojednávanie sa nedostavil žalobca ani jeho právny zástupca. Žalobca svoju neúčast' ospravedlnil elektronickým podaním zo dňa 6.5.2016, súhlasil s prejednaním veci v jeho neprítomnosti. Ospravedlnila sa žalovaná z pracovných dôvodov a súhlasila s prejednaním veci v jej neprítomnosti.

Na pojednávaní právna zástupkyňa žalovanej zotrvala na podaných vyjadreniach, poukázala na potrebu aplikácie právnych predpisov týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa, čo bolo predmetom rozhodovania všeobecných súdov, ako aj európskeho súdu súdneho dvora. Má za to, že nie sú splnené podmienky na úspech žaloby, naopak žiadala žalobu zamietnuť a priznať náhradu trov konania. Poukázala aj na rozhodnutia obdobných účastníkov tiež bol vyslovený právny názor. Jedná sa o rozhodnutie Krajského súdu v Prešove pod sp.zn. 9Co/55/2015, ako aj KS PO pod sp.zn. 6Co/61/2015.

Súd vykonal dokazovanie výsluchom žalovanej, Zmluvou o úvere uzatvorenou dňa 24.5.2010 medzi spoločnosťou POHOTOVOST', s.r.o. a žalovanou, Všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru (ďalej len VOP), Vlastnou zmenkou vystavenou žalovanou dňa 24.5.2010 a zistil tento skutkový stav:

Dňa 24.5.2010 bola uzavretá písomná úverová zmluva č. 803100886, ktorou veriteľ - Pohotovosť, s.r.o. poskytol úver vo výške 400,- Eur žalovanej. Žalovaná sa zaviazala úver splatiť vo výške 756,- Eur 12 mesačnými splátkami po 63,- Eur počnúc dňom 25.6.2010. V zmluve nie je uvedený úrok, je len uvedený poplatok vo výške 356,- Eur, pričom poplatok nie je konkretizovaný a v zmluve nie je uvedené ani RPMN.

Žalovaná dňa 24.5.2010 vystavila vlastnú zmenku, obsahom ktorej je jej záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spoločnosti POHOTOVOST' s.r.o. sumu 716,73 Eur a zmenkový úrok 0,25% denne od 26.1.2012. Predmetná zmenka bola žalovanou vystavená ako vistazmenka a bola opatrená doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“, pričom za miesto platenia bolo určené sídlo žalobcu. Listina má znaky vzorového tlačiva, do ktorého boli rukou vpísané údaje: dátum a miesto vystavenia, identifikačné údaje vystaviteľa, jeho podpis. Zmenková suma vyjadrená číslom aj slovami a dátum začiatku úročenia zmenkového úroku sú v listine uvedené odlišným tlačným písmom ako zvyšok vzorového tlačiva.

K vyplneniu zmenky došlo na základe bodu 14. VÚP žalobcu, ktorý obsahuje dohodu o vyplnení zmenky. V ňom sa uvádza nasledovné: „na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej aj ako vystaviteľ) vyplývajúcej z úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent) vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy

sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, keď v zmysle bodu 4 týchto podmienok sa stal splatný celý dlh.“

Podľa originálu predloženej zmenky, táto obsahovala údaj číslo zmluvy: 803100886 a za miesto splatenia bolo určené sídlo spoločnosti Pohotovosť, s.r.o..

Predmetom konania je spor zo zmenky. Súd preto predovšetkým skúmal, či zmenka spĺňa náležitosti v zmysle zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový a dospel k záveru, že zmenka spĺňa formálne náležitosti Čl. 1 § 75 citovaného zákona. Podľa daného ustanovenia vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina písaná;
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu;
3. údaj zročnosti;
4. údaj miesta, kde sa má platiť;
5. meno toho komu alebo na rad koho sa má platiť;
6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
7. podpis vystaviteľa.

Podľa Čl. I § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy.

Podľa Čl. I § 17 ods. 2 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový, v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosť) <<http://www.epi.sk/zz/1950-191/znenie-20151223>> odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Poznámka pod čiarou k odkazu 1 znie: 1) Napríklad § 52 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 5a zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 102/2014 Z. z..

Podľa Čl. III § 3a zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový, neplatné sú zmenkové alebo šekové prejavy urobené v rozpore so zákazom použitia zmenky na zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenie záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy podľa osobitných predpisov.

Označenie zmenka je pojaté do vlastného textu listiny a je vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina písaná; nachádza sa v nej bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu, je v nej uvedený údaj zročnosti ako aj údaj miesta, kde sa má platiť, tiež meno toho na rad koho sa má platiť, obsahuje dátum a miesto vystavenia zmenky a podpis vystaviteľa. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že žalobca nadobudol zmenku indosamentom od pôvodného veriteľa, na rad ktorého bola zmenka vystavená.

Napriek záveru o splnení formálnych náležitostí platnej zmenky súd podrobil súdnej kontrole aj dohodu o vyplňovacom práve zmenky vyplývajúcej z článku 14 VÚP remitenta. Ako už bolo konštatované, pri uzatváraní príslušnej úverovej zmluvy a v súvislosti s ňou aj vystavenie zmenky ide o spotrebiteľský právny vzťah a preto je potrebné aplikovať aj normy na ochranu práv spotrebiteľov.

Súd mal za to, že žalovaná je a aj v čase uzavretia zmluvy bola spotrebiteľom, pretože nebolo preukázané, že by pri uzavieraní zmluvy konala v rámci predmetu svojho povolania, ani zamestnania, či inej podnikateľskej činnosti, t. j. súd na vec musel aplikovať i ustanovenia zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý je špeciálnou právnou pravou k všeobecnej úprave, ktorou je v prípade

spotrebiteľských zmlúv Občiansky zákonník a v častiach, ktoré spotrebiteľa nepoškodzujú Obchodný zákonník.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „OZ“) spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 OZ ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 OZ dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 OZ spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 OZ za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 OZ ak dodávateľ nepreukáže opak zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 5 OZ neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 54 ods. 1 OZ zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Úverovú zmluvu, na zabezpečenie ktorej bola vystavená predmetná zmenka je potrebné posúdiť podľa zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy.

Podľa § 4 ods. 1 citovaného zákona zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu, inak je neplatná, pričom spotrebiteľ dostane jedno vyhotovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Obligatórne náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere sú vymenované v § 4 ods. 2 citovaného zákona a medzi nimi pod písm. g/ je konečná splatnosť spotrebiteľského úveru, pod písm. h/ ročná úroková sadzba, pod písm. i/ výška, počet a termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov a pod písm. j/ ročná percentuálna miera nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

Podľa § 4 ods. 3 citovaného zákona pri nesplnení podmienok podľa ods. 2 je zmluva o spotrebiteľskom úvere platná, ak bol spotrebiteľovi na jej základe

a/ poskytnutý spotrebiteľský úver a spotrebiteľ ho začal čerpať alebo
b/ dodaný tovar alebo poskytnutá služba.

Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa ods. 2 písm. a/, b/, d/ až j/ a k/, l/ poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.

Súd zastáva názor, že spotrebiteľovi sa musí poskytnúť ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami aj v prípade, ak sa uplatňuje právo zo zmenky. Stále je totiž potrebné aplikovať čl. 6

ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS a chrániť spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Vychádzajúc z tohto princípu preto pri kolízii zmenkového práva so spotrebiteľskými právami žalovaného musí mať prednosť ochrana práv spotrebiteľa.

Predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere totiž nemá obligatórne náležitosti, ktoré sú uvedené v § 4 ods. 2 písm. g/, h/, i/,j/ zákona č. 258/2001 Z.z., čo spôsobuje, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov a teda spotrebiteľ má vrátiť len sumu poskytnutého úveru. Zmenka však túto skutočnosť nezohľadňuje a dokonca umožňuje aj vymáhať zmenkový úrok 0,25% denne, čo je ročne 91,25%. Nepochybne takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 OZ v návaznosti na § 3 ods. 1 OZ). Dohoda o vyplňovanom práve zmenky bola uvedená vo VÚP, teda formulári, ktorý spracoval žalobca a žalovaný nemal možnosť ich ovplyvniť. Nepochybne teda táto podmienka nebola individuálne dojednaná a nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov v neprospech spotrebiteľa práve pre nezohľadnenie práv spotrebiteľa a umožnenie vymáhať plnenia, ktoré sú v rozpore so zákonom (či už pre spomínanú neplatnosť dohody o zmenkovom úroku alebo pre dôsledok chýbajúcich obligatórnych náležitostí zmluvy). Uvedená zmluvná podmienka je teda neplatná s poukazom aj na § 53 ods. 5 OZ. Ak je neplatná dohoda o vyplňacom práve blankozmenky, neplatná je aj samotná zmenka. Tento záver možno prijať aj vzhľadom na právny záver vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR 4Obo 161/2007 zo dňa 6.5.2008. Najvyšší súd v danom prípade mal za to, že z neplatnej úverovej zmluvy nemohlo žalobcovi vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky a neplatnosť úverovej zmluvy vyvodil z nerovnosti podmienok účastníkov zmluvy v dôsledku neprímerane vysokého poplatku za spracovanie a vedenie úveru, v dôsledku čoho považoval zmluvu za priečiacu sa dobrým mravom a zásadám poctivého obchodného styku.

Uvedené ustanovenie nebolo osobitne dojednané, je súčasťou Všeobecných podmienok poskytnutia úveru a ktoré veriteľ používal vo vzťahu k neurčitému počtu svojich klientov. Dohoda o vyplnení zmenky poskytuje veriteľovi neprímeranú výhodu najmä v tom, že hoci je limitovaný vo výške zmenkovej sumy (suma všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky, pričom dátumom začiatku úročenia zmenkovej sumy bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh), je len na ňom, aby určil, aká je výška jeho nárokov voči dlžníkovi ku dňu vyplnenia zmenky. Takýmto spôsobom môže veriteľ v podstate jednostranne určiť výšku dlhu dlžníka bez toho, aby bola táto výška preskúmateľná, keďže zmenka je abstraktný právny úkon, čo súd považuje jednoznačne za nedôvodné zvýhodnenie veriteľa na úkor dlžníka a obchádzanie predpisov chrániacich spotrebiteľa v spotrebiteľských právnych vzťahoch. Veriteľ môže vyplnením zmenky dosiahnuť obídienie ustanovení právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa (uviedenie neprímeranej odplaty, sankcií a pod.). Spotrebiteľ (žalovaná) pritom nemal reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej zmluvy a všeobecných obchodných podmienok ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť. Pokiaľ chcel povinný úver získať, musel adhéznu zmluvu o úvere aj s pripojenými všeobecnými obchodnými podmienkami podpísať ako celok. Dohodu o vyplnení zmenky preto súd posúdil ako neprijateľnú podmienku, ktorá je aj v zmysle ustanovenia § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka v príslušnom znení zo zákona absolútne neplatná. Uvedenému nasvedčuje i súčasná právna úprava zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ktorá v ustanovení § 5a ods. 1 písm. b/ neumožňuje zabezpečenie uspokojenia pohľadávky alebo splnenia záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy zmenkou alebo šekom.

Súd zároveň z úradnej povinnosti prihliadol na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa Čl. I § 17 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. Zákon zmenkový a šekový, tak ako mu to ukladá § 17 ods. 2 cit. zákona, nakoľko zaviazanosť žalovanej zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

Dohodu o vyplňacom práve blankozmenky a tým aj samotnú zmenku možno považovať za neplatnú aj pre obchádzanie zákona (§ 39 OZ). O obchádzanie zákona ide, ak právny úkon síce neodporuje výslovnému zneniu zákona, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. V danom prípade vystavením zmenky sa žalobca snažil vyhnúť posudzovaniu platnosti úverovej zmluvy a aplikácii zákona o spotrebiteľských úveroch dôsledkom čoho je, že žalovaný by veriteľovi mal vrátiť len sumu poskytnutého úveru pre nedodržanie obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Takýto postup žalobcu nemôže požívať právnu ochranu (§ 3 ods. 1 OZ).

Ako ďalší dôvod zamietnutia žaloby súd uvádza, že k vystaveniu zmenky došlo navyše aj v rozpore so zákonom, konkrétne § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z.z.. Podľa citovaného ustanovenia v súvislosti

s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovacia zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplatenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práva zo zmenky.

Vyššie citované ustanovenie platilo od 1.1.2008 do 31.12.2010, teda platilo aj v čase vystavenia tejto zmenky. Podľa neho pri zabezpečovacej zmenke (čo je aj tento prípad) zmenková suma v čase vyplnenia zmenky nesmie presiahnuť aktuálnu výšku nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého úveru.

V danom prípade žalovanej bol poskytnutý úver 400,- Eur, z čoho 30 % je 120,- Eur. Zmenka by mohla byť vystavená len na sumu zodpovedajúcu zákonnému limitu príslušenstva, konkrétne na 120,- Eur vystavená však bola na 716,73 Eur. Žalobca zákonný limit zmenkovej sumy vôbec nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal. Zmenka je preto v rozpore so zákonom a preto s poukazom na § 39 OZ je absolútne neplatným právnym úkonom.

Súd zároveň poukazuje na závery zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijaté dňa 20.10.2015, podľa ktorých

„ I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

a) pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

b) pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnú úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

Aj z dôvodov uvedeného zjednocujúceho stanoviska vyplýva, že všeobecne je potrebné rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom mal by túto skutočnosť namietat'. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu (bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje), že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa (obdobne to ustálila aj rakúska právna prax).

Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 290/15 zo dňa 16. 9. 2015, vychádzajúc z obsahovo totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v SR, konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadnuť aj k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov, o ktorých sa jednalo v prípade dotknutia práv v prejednávanej veci konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, potom všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti preto súd nárok žalobcu ako nedôvodný zamietol.

Podľa § 142 ods.1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a priznal úspešnej žalovanej plnú náhradu všetkých účelne vynaložených trov konania podľa § 10 ods. 1, § 13a ods. 1 písm. a), c), d), § 15, § 16 ods. 3, § 17 vyhl. č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení platnom a účinnom v čase vykonania úkonu právnej služby za 3 úkony právnej služby á 44,82 eur: 1. prevzatie a príprava zastúpenia, 2. písomné podanie na súd vo veci samej - vyjadrenie k žalobe, 3. účasť na pojednávaní dňa 10.5.2016. Spolu odmena 134,46 eur.

K odmene bol pripočítaný režijný paušál 3 x 8,58 eur za 3 úkony vykonané v roku 2016. Spolu režijný paušál 25,74 eur.

Zároveň priznal žalovanej aj náhradu za stratu času za 4 polhodiny x 14,30 eur (za vykonanú cestu právneho zástupcu zo sídla advokátskej kancelárie z Vranova nad Topľou na pojednávanie na Okresný súd Prešov dňa 10.5.2016). Spolu náhrada za stratu času 57,20 eur.

Ďalej súd priznal žalovanej aj náhradu cestovného podľa zákona č. 283/2002 Z.z. o cestovných náhradách v platnom znení, za vykonanú cestu právneho zástupcu zo sídla advokátskej kancelárie z Vranova nad Topľou na pojednávanie na Okresný súd Prešov dňa 10.5.2016 v dĺžke 2 x 52 km osobným motorovým vozidlom NISSAN SERENA, EČV: VT 265 AT, so spotrebou paliva 6,5 l/100km pri cene paliva 1,04 Eur za liter, a pri sadzbe základnej náhrady 0,183 Eur za 1 km, t.j. v sume 26,06 Eur. Celkovo priznal súd žalovanej náhradu trov konania vo výške 243,46 eur.

Keďže účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania zastupoval advokát, podľa § 149 ods. 1 O.s.p. je ten účastník, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie možno podať do 15 dní odo dňa jeho doručenia cestou tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

Podľa § 205 ods. 1 O.s.p. v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Podľa § 205 ods. 2 O.s.p. odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p.,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a O.s.p.),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.